שמיטה ויובל הלכה ג: מג ב מיי׳ פ״א מהלכות

ממידין הלכה ט: בד ג מיי׳ פ״ג מהלכות כלי

המקדש הלכה ד:

ל) כ"ה ג: ב) זבחים היח:. ל) ל י ז ג., כ) וכורט קינו., (ג) ג"ו שם סנהדרין סט: [תענית כט.], ד) מנחות מט:, כ) [מנחות נ.], ו) [לעיל יא:], ו) שייך לע"ב, ח) שייך לעיל, ע) ר"ל שבט יהודה בה"ו, י) שייך לע"ב,

הגהות הב"ח

(מ) גמ' והתקינו (כיאים: הק"ד ואח"כ מ"ה תמידין ומוספין כו' קס"ל כדי: (ד) ד"ה ארגעה וכו' ששה

מוסף רש"י

דקתני כדי לשבת. משמע סימן, כלומר שראוי לג' ימיס, ולא קתני לשבת. דליהוי משמע לצורך שבת וב' ימים מוצינע כמוץ עכנו זכ ימים טובים של כ״ה (מוחות ו.). הדרן עלך אין נערכין ר״מ אומר נערך. אם אמר ישראל ערכו עלי, יומן ערכו כפי שנים של עכו״ם, אבל לא מעריך. אבל אם אמר העכו"ם ערכי עלי או ערך אחרים עלי לא אמר כלום

רבינו גרשום יהויריב ראש [דהוא הוה ראש לכל המשמרות] כדכתיב בדברי הימים: [לעולם רבנן ולעולם במוצאי שביעית והא דקשיא דהוה שביעות הוא וקשיא הווה ליה בשיתא בשבוע הא לא קשיא דהגך חמש שני קמיִיתא דבנו בית שני **עד** . דםליק עזרא וקידש שמיטות דסליק עודא וקידש שמיטות ויובלות לא קא חשיב דכתיב באדין בשילת עד תרתין שנין לדריוש דכתיב ושיציא ביתא דנא עד יום תלת לִירחִ אדר דהיא שנת שית למלכות דריוש: ואותו זמו לשנה הבאה עלה עורא מבבל אלמא שית שנין הוה דלא סליק עזרא וכתיב ויבא ירושלים בחדש החמישי היא שנת שביעית למלך היא שנת שביעית וממק מלמד שמשביעית ואילך התחיל לקדש: כי עברו ישראל הירדן לסוף ארבעים שנה שהיו במדבר הוה כלב בן ע"ח שנים: מדלא משכחת לה י"ר שנה. אחרי שהוכתה העיר יובל אלא א"כ חשבת נמי ז' שחילקו]: א״כ חשבת נמי ז׳ שחייקון: מתני': המבוקרים. ממום: גמ': כדי לשכת ולשני גמ": כדי לשכת ולשני
ימים מוכים מוכא הוי.
כלומר לצורך שבת ולשני
ימים טובים של ר"ה צריכין
טלאים הרבה לצורך תמדין
טלאים הרבה לצורך בששה: בעלמא קאי, אימות החול ואתמידין לחודייהו קאמר והאי דקאמר כדי לשבת בעלמא שצריכין להיות ששה תמידין [מבוקרין בכל יום בלישכה מ"ט כדי שישחטו

בכל יום של שבוע ב׳ תמידיז

וכן חרים וכן פשחור וכן אימר. ויהויריב שוב לא עלה: רב אשי אמר. לעולם וכן בשניה וו אמולאי שביעית קאי ורבנן היא ודקא קשיא לך לעיל [יב:] דבשביעית חרוב לא קשיא דשית שני קמאי מבנין הבית עד דסליק עזרא וקידש ארן ישראל לא מנו שמיטין ויובלות

דל שית שנין משני הבית משכחת שנת ת"כ בשביעית כילד ארבע מאה (ושית שנין) תמניא יובלי וארבע סרי שני תרי שבועי ובשנת תכ"ח שהיא מולאי שביעית חרב: ומנלן דעד שית שני לא סליק עזרא דכתיב באדין בטילת וגו'. אלמא בשנת שתים לדריוש התחיל הבניו: וכחיב ושילים ביסה וגו'. חלמה בשנה שש נשלם הרי חמש שון שנים ובאותו זמן לשנה הבאה שהיא שנה ששית לבנין עלה עזרא ובא לירושלים בחדש אב ועד תשרי שהוא שבע לבנין לא התחיל למנות: בר סמנן נכי חרתי. דמשילוח מרגלים עד שנכנסו לארץ אינו אלא ל"ח לבד משנת השילות דהא (³) בשניה ליציאת מצרים נשתלחו: משכחת ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכתה העיר. דליהוי יובל אי לא מדלית ארבע עשרה לכיבוש ולחילוק: בותבר' מחשעה כנורות. לא אתפרש טעמא: והצלצל לבדו. ללצל אחד היה שם ולא יותר וטעמא מפרש בגמ' [ע"ב] : **גבו'** מ) קס"ד כדי לשבת ולשני ימים טובים דווקא קאמר דלהכי בעינן ששה שחם יבחו יחד שבת ושני ימים טובים של ראש השנה ולא יוכלו לבקר יהו להם אילים שו מזומנים: בעלמה קהי. דבכל ימות השנה נמי בעינן ששה ולאו משום שבת וראש השנה אלא משום דבן בג בג וכדמפרש בסמוך [שם]: סימנא בעלמא. שלא תטעה בגירסא שלא תשנה ארבעה או חמשה משום הכי נקט הנך שלשה ימים דבעו ששה תמידין: י) ארבעה ימים קודם שחיטה.

ומשום הכי בעינן ששה לעולם דבשעת חינוך נתנו שם ששה (ד)

מבוקרין

בא חרים ונטל חלקו וחלק חביריו שש וכן פשחור וכן אימר (6 ל) התקינו נביאים שביניהם שאפי' יהויריב ראש משמרות עולה לא ידחה ידעיה ממקומו אלא ידעיה עיקר ויהויריב מפל לו אלא אשארא ם: רב אשי אמר הנד שית שני עד דםליק עזרא ומקדיש לא קא חשיב להו דכתיב במדין במילת עבידת בית אלהנא גו די בירושלים וכתי' יושיציא ביתא דנא עד יום תלתא לירח אדר זו דהיא שנת שית למלכות דריוש מלכא 🕫 ותנא באותו זמן לשנה הבאה עלה עזרא וגלותו עמו דכתיב יויבא ירושלים בחודש החמישי היא השנה השביעית למלך: גופא אשבעה עשר יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו ואי אתה יכול לומר משנכנסו מנו שאם אתה אומר יובל משנכנסו מנו נמצא בית חרב בתחלת יובל ואי אתה מוצא יבארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר וכו' שבע שכיבשו מנלן . דקאמר כלב יבן ארבעים שנה [אנכי] בשלח (אותי) משה עבד ה' [אותי] מקדש ברנע לרגל את הארץ [וגו'] ועתה זו [הנה] אנכי היום בן חמש ושמונים [שנה] ואמר מר ישנה ראשונה עשה משה משכן שניה הוקם המשכן ושלח מרגלים כי עבור זו ירדן כלב בר כמה הוי בר תמנן נכי תרתין כי קא חו מפליג נחלות קאמר •בן חמש ושמונים שנה אנכי אישתכח דשבע כיבשו ושבע שחילקו מגלן איבעית אימא מרשבע כיבשו שבע חילקו ואיבעית אימא מדלא משכחת להו ארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר: מתני' סיאין פוחתין מששה מלאים המבוקרין בלשכת הטלאים כדי לשבת יו ולימים טובים של ראש השנה ומוסיפין עד יז עולם יאין פוחתין משתי חצוצרות ה מתשעה כנורות ומוסיפין עד יש עולם והצלצל לבד: גמ'

ים תמידין ומוספין מובא הוו ייתנא בעלמא קאי ואתמידין לחודיה קאי ומאי כדי לשבת יה ולימים מובים סימנא בעלמא וה"ק אין פוחתין מששה מלאים

יז סמוך לבית ראשון אי נמי לא יהויריב דווקא אלא ייו המשמר תחת יהויריב : שאפי משמרתו של יהויריב עולה. פרש"י ששוב לא עלה חהו תימה דמנא ליה ששוב לא עלה דהא משמע שיכול לעלות מדקאמר שאפילו משמרתו של יהויריב עולה ועוד הקשה רבינו אלחנן דהרבה עלו יש ואין פשוט לנו שלא עלה ואמר רבי דמכל מקום יכול להיות שעלה יהויריב והכא קא פריך הכי משמרתו של יהויריב בשניה מי הואי כו כי כ"ד היו אלו נגד המשמרות שלא עלו שחלוקות לארבע ועשרים

ס משמרתו של יהויריב בשניה מי הואי. הקשה רבינו אלחגן

האשם ליהויריב אלמא שהיה בבית שני ויש לומר דהא מתני׳ מיתניא

דהא אמרי׳ ב״ק (דף קי.) נתן הכסף לידעיה ואת

משמרות ושימשו תחתיהם: הנך שית עד דסליק עזרא וקדיש לריך עיון לא קחשיב. למאי דפירשתי דכי נמי גלו השבטים מנו נמי יובלות כדי לקדש השמיטין א"כ בגלות דבבל קודם דסליק עזרא נמי היו מונין ואמאי התחילו למנות כי סליה עזרא וי"ל דלא דמי דודאי ש בעוד ישראל על אדמתם כי נמי אין יובל נוהג שמיטה נוהג בחרישה וזריעה והיו מקדשין אבל בגלות לא היו מקדשין כלל שביעית ול"ע דכי נמי היו בגולה היו לריכין לקדש שביעית מפני שמיטת כספים שנוהגת בין בארך בין בחולה לארך ואם הוא כך דשביעית אינו תלוי ביובל כי נמי ישראל בגלות ואינן כלל על אדמתן למה לא ימנו שמיטין כמו מקלת

על גב שאין מונין יובל: אותו ומן לשנה הכאה. שלש כחן (ועשרים) בחדר עלה עזרא מבבל ועלה ירושלים בחדש החמישי שאיחר במהלך הדרך מחדש

ישראל על אדמתן ואף על גב דאין

כל יושביה עליה מונין שביעית אף

: מדר עד מדש מב כלב כמה הוי בר תמנין נכי תרתין. והקשה רבינו אלחנן כבו והא מנין לנו שבשנה שניה דווקא היה כלב בן מ' שנה דאו הוה כי עבר ישראל את הירדן בר תמנין נכי תרין כגו שמא התחיל שנת הארבעים ואחד שלו ובשילוח

מרגלים היה בסוף הארבעים שהרי שנות כלב כדו לא מצינו וכשעברו ישראל את הירדן הוה בר תמנין נכי חד ומנא להש"ס הא דז' כיבשו וז׳ חילקו ואמר רבי דלא בא הכתוב לסתום אלא לפרש דמה לנו לשנות כלב אם לא להודיענו בודאי שז׳ כיבשו וז׳ חילקו :

בדי דשבת סימנא בעדמא. הכא מפרש מעיקרא דכדי לשבת סימנא בעלמא אבל במנחות פרק התכלת (דף מט: ושם) לא אמר הכי עד במסקנא דקאמר התם אמר רבינא לרב אשי הני ששה שבעה הוו דהא איכא לפרא דחד בשבתא כהן דווקא נקט לשבת וה"פ אם היו ב' ימים ראש השנה ביום החמישי וביום ששי ביום הראשון יבקרו התמיד שהוא ארבעה ימים קודם שחיטתו של ה' בשבת ושל יום ו' שהוא שני לר"ה יבקרו ביום שני שהוא ד' ימים קודם שחיטתו וכן של שבת מבקרו ביום ג' ופריך שבעה הוו דהא איכא לפרא : מוס בשבתא שגם הוא טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטתו וא"כ היאך יפחחו מו

י במוסיפין עד עולם עד במה אמר רב הונא ואמרי לה בו'. ואמר רבי דהא ודאי פשיטא שיוכלו להוסיף עד ביו העולם אלא בעי עד כמה יהא הידור מצוה וא"ל לחפש יותר אחר כהנים אמר רב הוגא עד ק"כ דהא אשכחן בקרא (דה"ב ה) שחפשו אחרי ק"כ כהנים לתקוע בחצוצרות ולא יותר אי נמי דהא פשיטא דאין מוסיפין עד העולם שאם יוסיפו יותר עירבוב קלא אמר רב הוגא עד ק"כ כהנים יכול להוסיף דהא אשכחנא בקרא דלא חיישינן לעירבוב קלא:

שימה מקובצת

תום' משמרתו של יהויריב נ"ב וו"ל הרא"ש ז"ל משמרתו של יהויריב, והא דתנן בב"ק (קי.) נתן את הכסף לידיני ואת האשם ליהויריב, לאו דוקא יהויריב אלא משמרה ששמשה במקום יהויריב ונקט יהויריב לפי שזמן משמרתו היתה ידועה להם, וכן נמי הא דקאמ' בשלהי סוכה (נו:) משמר בילגה וישבב משמרות ששמשו במקומם קאמר ע"ב: ד"ה ומוסיפין וכו' ואמר רב'. נ"ב רכן פירש הרא"ש ז"ל וו"ל תימא והא עד עולם משום ערבוב קלא אלא ששאל עד כמה לוים יש לחזר שיהא השיר מתוקן וכר', א"נ ידע שאין להוסיף לעולם משום ערבוב קלא אלא ששאל

תורה אור השלם ו. באדין בטלת עבידת מֶלֶךְ פָּרְס: עורא ד כד הַרְתַּין לְמִלְכוּת דְּרְיֵוֹשׁ הַרְתַּין לְמִלְכוּת דְּרְיֵוֹשׁ הַרְתַּין לְמִלְכוּת דְּרְיֵוֹשׁ הַרְתַּין בְּטְלֵּרוּת בְּרְיֵוֹשׁ הַרְתַּין בְּטְלֵּרוּת בְּרְיֵוֹשׁ .2. ושיציא ביתה דנה עד 2. ושיציא יום הְלְתָה לִירָח אֲדֶר דִּי הִיא שְׁנָת שַׁת לְמַלְכוּת דְּרָעֵשׁ מַלְבָּא: עזרא ו טו גַּרָבָשׁ יְרִנְשׁׁ מַלְבָּא: בּחֹדְשׁ גַּרְבָּא יְרוּשְׁלַם בַּחֹדְשׁ בַּחַרְמִשׁׁיִ הִיא שְׁנַת החמישי השביעית למלך:

עזרא ז ח עורא ז ה 4. בְּעַשְרִים וְחְמַשׁ שְׁנָה לְּלְּלֹותְנוֹ בְּרֹאשׁ הַשְּׁנְה בְּעַשְׁרָה שְׁרָה בְּאַרְבָּע עשְׁרָה שְׁנָה אַרָּה אֲשׁר הַּבְּתָה עְלִי יִד יִי וְיָבָא הַוֹּה הְתָה עְלִי יִד יִי וְיָבָא אַתִּי שְׁמָדֵּה: יחוקאל מ א בתי אַתִּי שְׁמַדִּה: יחוקאל מ א בתי אַתִּי שְׁמַדִּה: אתי שְּמָה: יחזקאל מ א ל. בְּן אַרְבְּעים שְׁנָה אָנבי בּּקּילת משָה עָבָר ייִ אַתִּי בְּעָרָע בְּיִבְּע לְרָבָל אָת בְּיִבְע לְרָבָל אָתוֹ דְּבָר הָאָשׁר אַם לְבְבִי: בּאָשֶׁר עם לְבְבִי: יהושע יד ז יהושע יד ז

, ועתָה הַנָּה הָחֶיָה אותי בְּאַשֶּׁר דְּבֶּר זְה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שְׁנָה מַאָז דְּבֶּר זְיָ אָת הַדְּבָר הַוָּה אֶל מַשָּׁה אֲשָׁר הָלֹךְ יִשְׂרָאל בַּמִּרְבָר וְשְׁתָּה הַנָּה אָנִבי הַיִּנִים בַּיִּי הַיִּנִים בַּמִּים הַיִּנִם בַּמִּים הַיִּנִם הַיִּנָם הַיִּנָם הַיִּנָם הַיִּנָם הַיִּנָם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנָם הַיִּנְם הַיִּנָם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיְּנָם הַיְּנָם הַּיִּם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּנְם הַיִּבְּים הַיְּבָּם הַיְּבָּם הַיִּבְּים הַיְּבָּם הְיִבְּים הַיְּבָּם הַיְּבָּם הַיְבָּים הַיְּבָּם הַיִּבְּים הַיְּבָּם הַיִּים הַיְבָּים הַיְבָּים הַיְבָּים הָּיבָּם הָּיבָּם הַיְבָּים הָּבְּים הָּבְּים הְיבָּבְּים הְיבָּבְּים הְיבָּים הְּבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְּעִּים הְּבָּבְּי הְעָּבְּיְבְּיִים הְּעִּבְּיה הְּנִבְּיִּם הְּבִּים הְּבָּבְייִבְּהָּים הְּבִּים הְּעִּבְּהָּה הְּעָּבְּיִבְּיִים הְבִּים הְבִּים הְבִּים הְּבִּים הְּבִּים הְּבִּים הְבִּים הְבִּים הְיבִּים הְבִּים הְבִּים הְבִּים הְבִּים הְיבִּים הְּבִּים הְבִּים הְיבִּים הְּבִּים הְּבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְּבִּים הְּבִּים הְּבִּים הְיבִּים הְּבִּים הְּבִּים הְּבִּים הְיבִּים הְּבִּים הְיבִּים הְּיבְּים הְיבִּים הְּיבְּים הְיבִּים הְיבִּים הְּיבְּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבִּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבְּיבְּים הְיבְּיבְים הְיבְּים הְיבְּים הְבִּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבְּים הְיבִּים הְיבִּים הְבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְּיבְים הְּיבְּים הְיבִּים הְיבִּים הְּיבְּים הְיבִּים הְיבְּים הְּיבְּיים הְּיבְּים הְּיבְּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבִּים הְיבְּים הְיבִּים הְיבְּים הְיבְּים הְיבְּים הְּיבְּים הְיבִּים הְיבְּים הְּיבְּים הְּיבְּים הְּיבְּים הְיבִּים הְּיבְּים הְיבְּים הְּיבְּים הְיבְּים הְּיבְּים הְיבְּים הְיבְּים הְּבְּיבְּים הְיב דבר אותי באשר היום בן חמש ושמונים יהושע יד

שינויי נוסחאות

לו אימר התנו נכיאים (ש"m בן אשארא הכי נמי אשארא כן מטמול הופי במי אשאו א (ש"ח), ג] כפסוק אלהא, ד] נ"ל די היא, ה] אומר כן נמלא [תיבות משוכנסו מנו נמחק] (ש"ח), ו] ועתה הנה אנכי (ש"ח), ו] עבור ישראל ירדן (ש"מ). **ח**] כ קא מפלגי נחלות כל"ל (ש"מ קס מפלגי נחנות כנ"ל (ש"ח), **ט]** לשבת ולשני ימים טוביס (ש"ח), י] עד לעולם אין (ש"ח), יא] ומתשעה כנורות (ש"ח), יכן לעולם והלללל לכד (ש"ח), יגן גמ' לשבת לכד (ש"ח), יגן גמ' לשבת ולשני ימים טובים של יה תמידין (ש"ח), יד] לשכת ולשני ימים טוניס (ש"ח) מון נ״ל ארבעה, מון נ״ל אלו. יו] מתנים בזמו בית אדו, יון (נונמים בובן כיע הראשון (ש"מ), יח] כלפו״ר אלא משמרה המשמרת מחם, יען ואיך כל״ל. יעכ״ץ, ס"ל גי׳ ס״י בסדר היום אלא המשמרות של אלו שחילקום וכר וכן הול בצ"ק והגי שלפנינו הול ע"פ הרש"ק, לא] צ"ק מ"ז ועיין בעורא ז פ"ח פי רש"י בעורא ז פ"ח פי רש"י שפירש באחד לחדש ניסן ניה חחלה עליה מבבל ע"ש. יסים תחונת עפים מוככל עים, כב] אלחנן הא מנין (שיח). כג] גי' ל"ק מס"י: שמא התחיל שנת הארבעים שלו בשנה ראשונה וכשילות כו׳ וכ״ה בש״מ) (פי׳ נמלא בשנת השילות היה כלב מ"א שנים השינות היה כנב ת״ח שנים ונ״ח שנכנסו לארן) וכשעברו כו׳, כד] בדפו״ר לא מגיגן, כד] גי׳ ל״ק אי דוקא, כד] עד לעולם אלא (ש״ו),